

Stupavan

Ročník VII
VYDÁVA MESTSKÉ KULTÚRNE STREDISKO V STUPEVE Cena 1,50 Kčs

MESAČNÍK O STUPEVE A STUPAVČANOCH

Október 92

Družstvo stupavských hádzanárov, ktoré na Majstrovstvách ČSFR 1992 získali 2.miesto

MESTSKÁ ČISTIAREŇ ODPADOVÝCH VÔD V PREVÁDZKE

V septembri tohto roku bola ukončená výstavba a súčasne bola zahájena skúšobná prevádzka tak prepotrebnej ekologickej stavby v našom meste „čistiareň odpadových vôd“ (ČOV).

Výstavba tohoto vodohospodárskeho diela bola započatá v roku 1987, s rozpočtovým nákladom 36,5 mil.Kčs. Stavba bola ukončená v septembri 1992 s celkovým finančným nákladom 40,6 mil.Kčs.

INVESTOR STAVBY: Mestský úrad Stupava.

INŽINIERSKA ČINNOSŤ: Západoslovenské vodárne a kanalizácie Bratislava.

DODÁVATEĽ STAVEBNEJ ČASTI: Doprastav

závod Ol, Bratislava.

DODÁVATEĽ TECHNOLOGICKEJ ČASTI:

Vítkovice s.p., Sigma Hranice, Zsl. energetické závody Bratislava, Hutné stavby závod Trenčín, Cevaservis Stupava.

Naša čistiareň patrí do typového radu mechanicko-biologických čistiární odpadových vôd (ČOV). To znamená, že odpadová voda sa zbavuje nečistôt dvojakým spôsobom. Na mechanickom stupni sa zachytávajú plávajúce tuhé, nerozpustné látky, nečistoty. Na biologickom stupni sa pomocou živej

(Pokračovanie na str. 4)

PREČÍTAJTE SI

- Zasadalo mestské zastupiteľstvo
- Čistiareň odpadových vôd v prevádzke
- Urbárska obec
- Kam odišiel kapitán Nálepka
- Policajti skúšky zložili
- Spoločenská kronika
- Medailón
- Pozvánka do divadla

ZASADALO MESTSKÉ ZASTUPITEĽSTVO

Zo zasadania Mestského zastupiteľstva mesta Stupavy, dňa 21. septembra 1992 vyberáme :

PLNENIE ROZPOČTU MESTA, MESTSKÝCH PODNIKOV A STREDÍSK SO STANOVISKOM HLAVNÉHO KONTROLÓRA

K predloženému materiálu - Rozboru hospodárenia mesta za I. polrok 1992, ktorý poslanci obdržali v predstihu na preštudovanie spolu so stanoviskom hlavného kontrolóra, neboli zásadne pripomienky. Po chodení zastupiteľstva s vývinom finančnej situácie mesta za mesiac júl-september v oblasti zabezpečovania dokončenia výstavby ČOV, bolo potrebné prijať úpravu rozpočtu. Ing. Blecha predložil vysvetlenie k zvýšeniu nákladov na výstavbu ČOV, z titulu ktorého došlo k prekročeniu plánovaného rozpočtu na túto akciu o 4,611 tis. Kčs. Túto sumu tvoria konečné faktúry za mesiace júl, august a september od Dodávateľa Doprastav Bratislava, ktoré je treba uhradiť. Z uvedeného dôvodu vedúca ekonomického odd. predložila zastupiteľstvu návrh na úpravu rozpočtu na rok 1992 na ČOV vo výške 4,611 tis. Kčs, ďalej na tepelnú izoláciu ČOV 120 tis. Kčs. Spolu s ďalšími menšími úpravami rozpočtu v oblasti správy mesta, je celkový návrh na zvýšenie rozpočtu na rok 1992 4,771 tis. Kčs. Súčasne predložila návrh na pokrytie zvýšených výdavkov z rozpočtu mesta z nerozdelených prostriedkov rozpočtu, z prekročených príjmov rozpočtu, ako aj z ušetrených finančných prostriedkov z nerealizovaných akcií, ktoré boli zahrnuté do rozpočtu. Jedným zo zdrojov, ktoré tvoria vlastné príjmy mesta, sú lokalizačné poplatky, u ktorých sú vysoké pohľadávky, predovšetkým u ŠM Stupava, CEVASERVIS a ZIPP. S týmito podnikmi je potrebné uzatvoriť dohody o vecnom plnení poplatkov, prípadne súdne konanie, ktoré však ne zabezpečuje vratnosť pohľadávok ešte v tomto roku. S podnikom ZIPP

bola zmluva o vecnom plnení uzatvorená. S organizáciami a podnikateľmi, ktorí doteraz nereagovali na výzvy Mestského úradu na podanie priznania k miestnym poplatkom je potrebné cestou súdu zabezpečiť vymáhanie pohľadávok, prípadne požiadať Živnostenský úrad o zrušenie živnostenského oprávnenia.

SPRÁVA O VÝSLEDKU ČINNOSTI MESTSKEJ POLÍCIE ZA I. POLROK 1992 A STANOVISKO VELITEĽA OBVODNÉHO ODDELENIA PZ ZOHOR KU KRIMINALITE V NAŠOM MESTE

Vo svojom vystúpení kpt. Hurban zvýdhol dobre sa vyvíjajúcu spoluprácu medzi OO PZ Zohor a Mestskou políciou Stupava. Upozornil na potrebu zníženia úniku informácií o šetrených prípadoch. Z trestných činov bolo za obdobie prvých ôsmich mesiacov t.r. objasnených 34, neobjasnených 48 prípadov. Trestnú činnosť v meste Stupava hodnotil oproti ostatným obciam svojho obvodu ako uspokojujúcu.

Ku krádežiam a vlámaniam v okolí mesta dochádza predovšetkým v záhradkárskych osadách, pri ktorých však nie sú veľké materiálové škody.

Apeloval na občanov mesta, aby si všímali dôslednejšie svoje okolie a o podozrivých pohyboch dávali signály, či už na MsP alebo priamo na Obvodné oddelenie PZ Zohor. Krádeži motorových vozidiel bolo zaznamenaných 10, 1 vlámanie do kostola (páchatel usvedčený) a v Stupave bolo evidovaných 76 priestupkov. V diskusii k vystúpeniu veliteľa OO PZ Zohor poslanci žiadali personálne posilniť oddelenie (policajnú stanicu) v Stupave za tým účelom vyvinúť aktivitu na MV SR.

Náčelník MsP informoval o personálnych zmenách v jeho útvaru, o čerpaní jednotlivých položiek vyčlenených pre MsP v rozpočte mesta, jednotlivých zákrokoch členov MsP, v rámci blokových pokút bolo vybratých 4 450,- Kčs, o sledovaní úrovne poriadku mesta s následným nahlasovaním vinníkov na MsÚ, o hláseniach vytváraných divokých skládok a ďalších oblastiach ich činnosti. Upozornil na výhody zriadenia centrálného zabezpečovacieho zariadenia (za spoluúčasti podnikov a podnikateľov).

Zároveň informoval o príprave

mestských policajtov na skúšky odbornej spôsobilosti, ktorých absolvovanie je podmienkou zo zákona pre ich ďalšiu činnosť.

Mestskí hájníci spolupracovali v úzkej súčinnosti s MsP. Náplňou ich činnosti bolo v neskorých večerných hodinách a skorých ranných hodinách počas služby sledovať a kontrolovať pohyb podozrivých osôb po chotári. I keď sa krádeže poľnohospodárskych plodín naďalej vyskytovali, je možné konštatovať, že zásluhou hájnikov i poľovníkov, ktorí im účinne pomáhali, podarilo sa vo viacerých prípadoch týmto krádežiam zabrániť. Okrem toho boli objavené divoké skládky kostí a mäsových výrobkov (Podháj, Gaštanová alej, Dúbravy). Tieto skládky boli nahlásené na Obvodný úrad životného prostredia Stupava. Nepodarilo sa však zistiť, kto tieto skládky vytvára. Vyskytol sa aj jeden prípad fyzického napadnutia hájnikov.

KRÁTKE VODOVODNÉ SPOJE

Obdobne ako stavba ČOV i KVS vybudované na ul. Novej, Bottovej, Dolnej nie je možné odovzdať (v zmysle zákona o majetku obcí) do vlastníctva ZsVaK bezodplatným prevodom. V súlade s Obchodným zákonníkom je vhodná pre zabezpečenie prevádzkovania KVS mandátna zmluva, ktorá bude po kolaudačnom rozhodnutí uzatvorená (podobne ako v prípade so správou komunálnych bytov - DUSPAMA) so ZsVaK Bratislava-vidiek. Ďalej bolo informované, že v tomto roku budú realizované KVS na ul. SNP, Kúpelnej a bude dokončený KVS na ul. F. Kostku.

MESTSKÁ ŠPORTOVÁ HALA

MsR na svojom zasadaní dňa 24.8.1992 rozhodla, že športovú halu bude spolu so vstupnými objektami prevádzkovať TJ TATRAN Stupava. Zástupca TJ p. V. Maroš informoval, že jednotlivé kluby TJ si nárokovali svoje požiadavky na vyčlenenie tréningových hodín pre svoje družstvá. Problémom bude využitie hlavne dopoludňajšie hodiny, nakoľko sa účinkovanie jednotlivých družstiev v Stupave nezabezpečuje v profesionálnych podmienkach. V diskusii bolo dohodnuté, že do dvoch mesiacov po kolaudácii hally, bude uzatvorená dlhodobá nájomná zmluva medzi mestom a TJ TATRAN Stupava.

NÁVRH NA SPATNÝ PREVOD PŮVODNE CIRKEVNÝCH OBJEKTŮ Z MAJETKU MĚSTA NA RÍMSKO-KATOLÍCKU CIRKEV

Ide o nasledovné objekty v k.ú.Stupava:

- dom s dvorom na par.č.786/1 o výmere 11,44 a (t.č.Základná umelecká škola) - dom s dvorom na par.č.89/1 o výmere 3,78 a a dom s dvorom par.č.90 o výmere 1,8 a.

Materiál predložil na zasadanie MsZ zástupca primátora Ing.Š.Turek i ako člen farskej rady na základe úlohy zo zasadania MsZ zo dňa 30.6.1992.

Na základe diskusie k tomuto materiálu bolo doporučené :

- podklady pre rozhodnutie o prevode majetku obce na Rímskokatolícku cirkev doplniť a preveriť pripomienku o možnosti reštitučného nároku na Okresnom úrade. Materiál bude prerokovaný na nasledujúcom zasadaní MsZ.

VYTVORENIE MESTSKEJ ČASTI MÁST

Na základe ďalších požiadaviek Okresného úradu Bratislava-vidiek na doplnenie žiadosti pre schválenie mestskej časti Mást, MsZ odsúhlasilo uznesenie, v ktorom je zdôraznené katastrálne územie Mást (bolo potrebné doložiť potvrdenie zo Strediska geodézie o existencii tohto kat.územia). Zároveň bola žiadosť doplnená o historické fakty týkajúce sa tejto bývalej poľnohospodárskej obce.

DOČASNÉ PREMIESTNENIE MESTSKEJ KNIŽNICE DO PRIESTOROV BÝVALÉHO OBECNÉHO DOMU V MESTSKEJ ČASTI MÁST

Primátor mesta predložil návrh na premiestnenie Osobitnej školy do budovy na rohu Devínskej cesty a ul. Záhumenskej. Uvedená výmena je výhodná z dvoch aspektov: občanom mestskej časti Mást bude navrátená budova pre klubové účely vrátane dočasného umiestnenia Mestskej knižnice a priestory pre nové umiestnenie Osobitnej školy sú výhodnejšie z hľadiska pokojného priebehu učebného procesu (neporovnateľne menší pohyb motorových vozidiel).

INTERPELÁCIE POSLANCOV

Poslanec Ing.UKROPEC J.

poukázal na potrebu sankcionovania š.p. ŠM Stupava za znečisťovanie mesta prevozom poľnohospodárskych

produktov (riešiť nariadením mesta) Podporil členstvo mesta v ZMDS-e. Konkrétne výsledky dosiahnuté ZMDS toto tvrdenie potvrdzujú.

Poslanec GAŠPAROVIČ V.

poukázal na aktivity a.s. ARTTEP v Záhorskej Bystrici s tým, že keď bolo MsZ schvaľované účinkovanie a.s. ARTTEP v Stupave, jeho generálny riaditeľ dával určité záruky, podpory činnosti v meste, ktoré teraz neplní.

Poslankyňa VÍGEROVÁ V.

vyjadrila sa k dopravnému značeniu na ul.Hlavnej, k smerovej tabuli k trhovisku, k zasýpaniu kanalizácie na Budovateľskej ulici.

Poslanec VALACHOVIČ M.

interpeloval na potrebu finančne zabezpečiť vydávanie mestského časopisu STUPAVAN, pretože doposiaľ bol financovaný z prostriedkov MsKS.

Poslanec Ing.ŽIAK Ľ.

poukázal na potrebu odstránenia stavbej siete na ul.Železničnej a na stav komunikácie na tejto ulici.

Poslanec JANEČEK F.

poukázal na potrebu zvýšenia trhových poplatkov. Navrhuje riešiť to nariadením mesta, resp. jeho dodatkom a vyrúbiť poplatky za reklamné tabule.

URBÁRSKA OBEC V STUPAVE

V stupavskej kronike sa spomína „Urbárska obec“, ako spolok urbarialistov, ktorí tvorili dôležitú hospodársku zložku. Majetok urbárskej obce predstavoval 675 kastrálnych jutár nemovitého majetku, z ktorého 429 kat.jut. bolo lesov, 243 kat.jut. pasienkov a 2,5 kat.jut. oráčiny (1 jutro katastrálne = 5754 m²). Majetok urbárskej obce rástol z roka na rok, čo svedčilo o dobrom gazdovaní v prospech urbarialistov. Venovali sa nielen ťažbe dreva, ale i výsadbe stromov, pozornosť venovali aj chovu čistokrvného dobytka. Na čele obce stál výbor, a ako píše kronikár, v roku 1935 predsedom obce bol Štefan Ivák. Toľko z kroniky. Po vyše štyridsaťročnom prerušení čin -

nosti, po spoločensko-politických zmenách a na základe nových právnych noriem bol 17.januára 1992 obnovený bývalý „Spolok urbarialistov v Stupave“ pod názvom: URBÁRSKA SPOLOČNOSŤ STUPAVA.

Cieľom spoločnosti je obnoviť násilne odobraté užívacie práva vlastníkov (podieľníkov) k urbárskemu majetku a právo disponovania s týmto majetkom podľa potrieb urbárskej spoločnosti a jej jednotlivých členov (podieľníkov).

Dňa 28.1.1992 bola spoločnosť riadne zaregistrovaná na Ministerstve vnútra a stala sa tak samostatným právnym subjektom so všetkými právami a povinnosťami z toho vyplývajúcimi.

Na ustanovujúcej schôdzi boli väčšinou hlasov prítomných odsúhlasené STANOVY spoločnosti a bol zvolený 9-členný výbor spoločnosti, ktorý si spomedzi seba zvolil predsedu a ostatných funkcionárov spoločnosti. Funkčné obdobie výboru je 2 roky.

Zvolený výbor bude pod vedením svojich funkcionárov organizovať, riadiť a usmerňovať vnútornú činnosť spoločnosti a zastupovať ju v jej vonkajších vzťahoch.

Právoplatným ČLENOM spoločnosti sa môže stať len vlastník podielu z urbárskeho majetku, to znamená spoločného pasienku alebo spoločného lesa, príp. iného urbárskeho majetku. Môže to byť buď pôvodný vlastník, napísaný na priloženom zozname z r.1948, alebo jeho dedič, ak medzičasom zomrel.

Vlastnícke právo k urbárskemu majetku (podielu) je však nutné PREUKÁZAŤ :

- výpisom z pozemkovej knihy (platným) - u pôvodných vlastníkov,
- výpisom z pozemkovej knihy a overenou kópiou dedičského rozhodnutia, príp. výpisom z listu vlastníctva - u dedičov.

Výpisy z pozemkovej knihy vyhotovuje štátne notárstvo (v budove súdov na Zahradníckej ulici v Bratislave - justičný palác).

V prípade, že dedičské konania po zomrelých pôvodných vlastníkoch ešte neprebehli, je nutné obnoviť konanie na štátnom notárstve Bratislava-vidiek v Bratislave, nám. SNP 28.

Po predložení platných dokladov o vlastníctve urbárskeho podielu je vlastníak zapísaný ako riadny člen Urbárskej spoločnosti Stupava, so všetkými právami a povinnosťami, ktoré z toho vyplývajú. Ďalšou podmienkou zápisu je zaplatenie základného členského vkladu 100,-Kčs, ktorý slúži pre potreby dokladovania, identifikácie, príp. prevzatia spoločného urbárskeho majetku v počiatočnej etape činnosti spoločnosti.

V súčasnej dobe prebiehajú rokovania s organizáciami, ktoré urbársky majetok užívajú, o vrátení majetku, resp. o jeho ďalšom spôsobe využitia.

Prijímanie a overovanie dokladov o vlastníctve a príjem základného členského vkladu sa vykonáva každý štvrtok od 15⁰⁰ - 17⁰⁰ hod. vo veľkej zasadačke Mestského úradu v Stupave.

Výbor Urbárskej spoločnosti
STUPAVA

MESTSKÁ ČISTIAREŇ ODPADOVÝCH VÔD V PREVÁDZKE

- pokračovanie na str. 1 - organickej hmoty (mikroorganizmov) odstraňujú z odpadovej vody látky rozpustné vo vode. Mechanický stupeň je klasického prevedenia, ktorý sa bežne používa nielen u nás, ale aj vo svete. Pozostáva z týchto častí:
  - lapač štrku
  - hrubé česle
  - šneková čerpacia stanica so strojnou
  - jemné česle so strojným stieraním
  - lapač piesku
  - elektrorozvodňa
  - vypínacia šachta a odľahčovacia komora
  - dažďová nádrž so stieraným dnom a čerpacou stanicou
  - kalové polia
  - dúchadláreň
  - memý Venturiho žľab
  - potrubný kanál

Biologická časť čistiarene je nového progresívneho typu „HYDROVIT 1500 S“ ktorého výrobcou a dodávateľom sú Vítkovické železiarne š.p., pozostáva z týchto častí :

- čerpacia stanica
- biologická nádrž s prevzdušňovaním
- dosadzovacia nádrž
- odmerka kalu
- uskladňovacia nádrž

Kapacita čistiarene odpadových vôd (ČOV) je nasledovná :

- mechanický stupeň je vybudovaný pre potreby celomestskej kanalizácie, t.j., že kapacitne bude vyhovovať aj po odkanalizovaní všetkých obyvateľov a podnikov na území mesta.

$$Q_{24} = 3\,801 \text{ m}^3/\text{d}^{-1} = 44,0 \text{ l s}^{-1}$$

$$Q_{\text{max}} = 4\,967 \text{ m}^3/\text{d}^{-1} = 57,5 \text{ l s}^{-1}$$

$$Q_{\text{daž.}} = 18\,218 \text{ m}^3/\text{d}^{-1} = 210,9 \text{ l s}^{-1}$$

- biologický stupeň je v súčasnosti vybudovaný kapacitne tak, aby zabezpečoval čistenie množstva pri tekajúcich odpadových vôd do ČOV v požadovaných parametroch.

To znamená, že v súčasnosti je jestvujúcou mestskou kanalizačnou sieťou odkanalizovaných približne 3000 obyvateľov mesta a na tento počet bol biologický stupeň navrhnutý a vybudovaný.

Poznamenávam, že výstavbou biologickej časti ČOV v plnej kapacite, t.j. pre 12 000 obyvateľov, by v súčasnosti pracovala len tá časť, ktorá je v prevádzke pre cca 3500 obyvateľov. Z toho dôvodu biologická časť ČOV bude kapacitne rozšírená až po vybudovaní kanalizačnej siete v meste a po napojení ďalších cca 2500 producentov /obyvateľov/, odpadových vôd.

Po zapracovaní ČOV a pri zabezpečení jej správnej obsluhy, údržby a prevádzky je predpoklad, že budú dosiahnuté jej projektované parametre, t.j. účinnosť čistiaceho procesu odpadových vôd na 90 %. Tým prispeje toto vodohospodárske dielo hlavne k zlepšeniu životného prostredia v našom meste a prispeje tiež k ochrane podzemných a povrchových vôd pred znečistením.

Jestvujúca kanalizačná sieť a ČOV je majetkom nášho mesta. Pre zabezpečenie prevádzky, údržby, ochrany a zveľaďovania tohto majetku Mestský úrad so súhlasom Mestského zastupiteľstva poveril týmito úlohami mestský podnik „Kanalizácie mesta Stupavy“, ktorého sídlom je prevádzková budova ČOV na Devínskej ceste.

október 1992

Blažej FABIÁN

POLICAJTI SKÚŠKY ZLOŽILI

V dňoch 14.9. - 7.10.1992 prebiehalo v budove MsP v Stupave školenie mestských a obecných policajtov so záverečnými skúškami pred komisiou ministerstva vnútra.

Školenia sa zúčastnili všetci členovia MsP Stupava, dvaja obecní policajti z Lozorna a jeden mestský policajt z Malaciek. Cieľom školenia bolo pripraviť policajtov ku skúške a prehliť ich vedomosti potrebné v ďalšej práci. Problematiku školenia tvoril Zákon o Obecnej polícii, Trestný zákon, Zákon o prieskupoch, Správny poriadok, Kriminológia a psychológia, ktoré boli podrobne rozobrané odborníkmi z Policajnej akadémie Rača a MV SR.

Skúšky sa konali po skončení školenia 7.10.1992 v zasadačke MsÚ. Okrem účastníkov školenia sa ich zúčastnili i traja obecní policajti z Rohožníka. Výsledky skúšok boli výborné. Všetci policajti skúšky zložili a komisia konštatovala, že táto skupina bola komplexne najlepšie pripravená z doteraz skúšaných skupín.

Veľkú zásluhu na tomto úspechu majú lektori, ktorí policajtov pripravovali, vedenie mesta, za ktoré sa primátor osobne zúčastnil skúšok, a ktoré pripravilo podmienky pre štúdium a vybralo správnych lektorov a tiež sami policajti, ktorí napriek tomu, že počas štúdia plnili niektoré služobné povinnosti, túto skúšku úspešne zvládli.

- my -

V BUDÚCOM ČÍSLE...

Už len z rozprávania si vieme predstaviť zašlú slávu Stupavského hasičského zboru. To bola paráda a sláva, keď robili hasičské prehliadky a cvičenia. Bez toho sa neobišli ani jedny hodý. Dôstojnosť uniformy dodávala hasičom vážnosti a úcty k ich službe. Chránili životy a majetky občanov, boli zárukou bezpečnosti a pokojného spánku. O tom, ako to je dnes s hasičmi - požiarnikmi sa dočítate v budúcom čísle STUPAVANA.

ZO STUPAVSKEJ KRONIKY

Z kroniky vyberáme dva záznamy, ktoré sa týkajú učiteľa J. Nálepku počas jeho pôsobenia v Stupave. Záznam z kroniky vám podávame bez úprav. Popis udalostí podlieha tendenčnosti a je aktuálnym odrazom situácie v spoločnosti.

ZÁZNAM PRVÝ : Jozef Kišoň a pittsburská dohoda.

Dňa 5. júna bola v Bratislave usporiadaná veľká manifestácia, na ktorej zástupcovia amerických Slovákov podali svedectvo o slovenskej pravde. Tejto manifestácii zúčastnili sa početne i Stupavania a medzi nimi Jozef Kišoň, učiteľ tunajšej kresťanskej školy. Nadšený skvele vydanou a veľkolepou touto slávnosťou a nadchnutý počutými tam prejavmi tých najlepších Slovákov cestou do Stupavy vyjadril sa pravdivo o bývalom prezidentovi T.G. Masarykovi, ako o jednom z účastníkov tvorenia tejto dohody a pokritizoval si postoj tunajších verejných činiteľov nám protivného tábora. Začul to bývalý učiteľ obecnej ľudovej školy v Stupave Ján Nálepka, ináč horlivý šíriteľ marxistických myšlienok. Tento spolu s jeho prívržencomi podal na menovaného oznámenie. Povstalo veľké vyšetrowanie, školský inšpektor, František Jozka, mal konať. Nasledovalo perzekuovanie a šikanovanie. Darmo sa intervenovalo, darmo prosilo, márne bolo všetko úsilie, Jozef Kišoň musel zmižnúť zo Stupavy, lebo sa nezdál byť dosť spoľahlivým, lebo zavádzal mnohým tunajším marxistom a zavádzal i pánu B. Kolouškovi bývalému prednostovi referátu ministerstva školstva a národnej osvety.

Bol preložený do Dlížina, kde vytrval až po mobilizáciu, kedy nastúpil tiež vojenskú službu.

ZÁZNAM DRUHÝ : Demobilizácia.

Ján Nálepka - učiteľ.

Prišla aj očakávaná demobilizácia. Dostavil sa do Stupavy aj učiteľ Jozef Kišoň, ale dňa 13. decembra aj Ján Nálepka, učiteľ obecnej ľudovej školy, ktorý bol obvinený s udania Jozefa Kišoňa. Nálad

v Stupave proti tomuto udavačovi sa vystupňovane zhoršila a preto Hlinková Garda pod vedením svojho veliteľa, Jána Vacu dostavila sa do školy, aby menovanému zamedzila vstup do školy, poťažne do triedy. K tomuto radiálnemu kroku ale neprišlo, pretože vládny komisár v prítomnosti správcu školy, predsedu školskej stolice, Jána Slezáka a veliteľa gardy, Jána Vacu, z dôvodu, že v minulosti sa nepriateľsky choval proti všetkému, v čom sa javila rýdzosť slovenskosti. Ba usiloval sa dobých a osvedčených Slovákov, Stupavanov priviesť do záhuby, vypovedal ho zo školskej služby v Stupave a zakázal mu vstup do školy. Ján Nálepka každé obvinenie odmietal a preto garda čate počas pojednávania tohoto na obecnom úrade obsadila vchod do školskej budovy a pri jeho príchode nepustila ho dnu. Jeho veci, nachádzajúce sa ešte v triede, vyniesol mu správca školy a pred budovou na ulici pri veľkom počte divajúcich sa ľudí odovzdal. Bolo mu poradené, aby si podal žiadosť o miesto na štátnej škole. Učinil tak a ministerstvo školstva udelilo mu miesto na štátnej ľudovej škole v Nemeckej Porube na východnom Slovensku. Po dlhom zdráhaní a na úradný nátlak ťažko, ale predsa konečne miesto prijal. Ním odišiel zo Stupavy jeden, ktorý ani sám nevedel, čím je, alebo čím chce byť. Isté je, že v srdci nebol dobrým slovenským národovcom a bol sfanatizovaný blúdnymi heslami tehdajšieho štátneho aparátu a musel podľahnúť pravde, ktorá bola a je na strane našej.

KAM ODIŠIEL KAPITÁN NÁLEPKA?

Všetci si pamätáme „bombu“ na prvej strane denníka Smena, ktorý priniesol fotografiu jezbrovito pomalovanej jazdeckej sochy - pamätníka kpt. Nálepku v našom meste. Vzhľad sochy nepomohlo ani pracné odstraňovanie olejovej farby, navyše čiasi umelecká aktivita sa zopakovala. Bolo to v dobe, kedy poslanci FZ v montérkach a s elánom natierali na ružovo tank SA v Prahe. Nuž, po veľkom revolučnom upratovaní, nastalo veľké maľovanie. Poslanci MsZ museli rozhodnúť, čo urobiť s pamätníkom, ktorý symbolizoval prekonanú dobu, spájal sa v očiach Stupavčanov s pionierskymi sľubmi i s pompéznyimi demonštráciami priateľ-

stva so Sovietskym zväzom. Pocity Stupavčanov pri pohľade na tento symbol, boli rôzne. Veď už v čase inštalácie sochy, bola objektom vtipných poznámok, vtedy len o koňovi, o hrdinovi sa múdro mlčalo.

V začiatkoch novej éry slobody sa od kritiky koňa prešlo ku kritike jazdca - hrdinu. Nálepka prešiel kritickým prehodnotením, spochybnila sa jeho účasť v odboji, pridali sa i záporné ľudské vlastnosti a u mnohých, ktorí si ho pamätali z čias jeho pôsobenia v Stupave i osobné

Inštalovanie sochy v Obore

skúsenosti a spomienky. Všetko smerovalo k tomu, že čestné miesto na „lúke“ pred Základnou školou, ktorá sa „očistila“ od prídomku, kapitánovi Nálepke nepatrí. Kam s ním, čo s ním? Riešeni sa našlo niekoľko od „exportu“ do rodnej obce, cez odpredaj bohatému valutovému cudzincovi - zberateľovi totalitných kuriozít, až po odpredaj Zberným surovinám. Zvlášť potom, ako Ministerstvo kultúry SR rozhodlo, že socha ako artefakt, nemá umeleckú hodnotu. Do riešenia problému sa zapojil i Zväz protifašistických bojovníkov na stránkach svojho časopisu Bojovník.

Mnohým pritom napadla paralela s odstránením pamätníka generálovi Štefánikovi, ktorý sa dodnes nenašiel a možno odpočíva niekde v základoch ...

Mnohým napadlo obrazoborectvo, ktorému ľudia podliehali vždy, keď išlo o historické zlomy. Našťastie poslanci MsZ našli rozumné riešenie, ktoré neopakovalo, v minulosti ideologicky požehnané, devastovanie všetkého, čo pripínalo predchádzajúcu dobu. Jazdecká socha bola na náklady mesta demontovaná a premiestnená k Pamätníku padlých v Obore. Po tom všetkom, sa našlo dôstojné miesto k spokojnosti všetkých. Polemika môže pokračovať. Bol alebo nebol hrdinom, žil alebo nežil čestne a príkladne ?

Keď sa tak obyčajný človek zamyslí, je vlastne rád, že mu nikto nepostaví ani úplne maličkú sochu, veď s takým pamätníkom na večný život a pamiatku, je len „oštara“.

VÝSTUP NA PAJŠTÚN

Národné združenie telesného rozvoja už druhým rokom organizovalo „Výstup na stojeden sloven - ských hradov a zámkov“. Slovenský klub turistov v Stupave pri tejto príležitosti zorganizoval čistenie turistickej cesty na trase Stupava - hrad Pajštún, ktoré sa konalo 3. októbra. Informácia - pozvánka na túto akciu vyšla na dvoch tisíc - kach septembrovej prílohy Stupava - na, po meste boli vylepené plagáty. Na námestí Sv. Trojice sa zišlo v tú sobotu zopár turistov, zopár žia - kov školy a na počudovanie aj sku - pina mladých skautov z Bratislavy.

Naučili sme sa rezervovane prijímať masové podujatia, pretože sme sa ich v nedávnej minulosti prejedli. Dnes všetko spočíva na dobrovoľnosti, a prepáčte za úprim - nosť, aj to tak vyzerá. Je totiž nepochopiteľné, že do Stupavy naš - li cestu bratislavskí skauti a zo stupavskej školy prišlo len dvadsať detí. Možno to bolo aj dosť, keď zoberieme do úvahy, že s nimi priš - la len jedna jediná učiteľka, pri - tom neučí telesnú výchovu ani de - jepis ani vlastivedu. Tie deti sa ne - dali zahanbiť, usilovne zbierali všetko, čo do prírody nanosili „tiežturisti“ a ešte stačili zbier - rať aj bukvice a žalude. Vôbec sa nezdalo, že im výstup niekto pri - kázal. Pravdepodobne stačil príklad pani učiteľky. To ostatné - záujem o prírodu a jej ochranu, radosť z pohybu - je deťom prirodzené. Škoda, že v rámci dobrovoľnosti, sa deti tejto akcie „dobrovoľne“ ne - zúčastnili.

- es -

POZVÁNKA DO DIVADLA

„PIESEŇ O FANFÁNOVI TULIPÁNOVI“

Do nášho mesta zavíta súbor „DIVADLO PRE VÁS“ pri š.p. Istrochem, ktorý začína svoju štyridsiatuštv - rťu divadelnú sezónu. Kto si pamätá ich predstavenie „Jánošík podľa Vi - valdiho“, určite pookreje pri spo - mienke na vitálne, jemným až štip - lavým humorom okorenené divadlo - muzikál.

Kvalita a úspech divadelného súboru pramenia z dlhoročnej spolu - práce s profesionálnymi hercami - režisérmi D. Kaprálikom, P. Bzdúchom, Ľ. Paulovičom.

Komédiu, na ktorú Vás pozývame, od S. Lichého v réžii Ľ. Pauloviča, mož - no nazvať aj muzikálom. V tejto in - scenácii možno vidieť tanec, dobové kostýmy, pekné pesničky a nápaditú scénu, či brilantné šermiarske sú - boje, všetko, čo predurčuje úspech u diváka. Komédia je napínavá podľa známeho filmu „Fanfán Tulipán“, kde sa Fanfán zalúbi do starostovej dcé - ry a aby sa vyhol sobášu, nechá sa zverbovať za vojaka ďalšou svojou láskou - krásnou cigánkou. To však nevie, čo ho čaká na vojne, kde sa stretne so stotníkom, ktorý tiež mi - luje krásnu cigánku. Ak tomu všet - kému pridáva kráľovský dvor, pričom nie je núdza o vtipné zápletky a dialógy. Opäť sa potvrdilo, že aj historická predloha môže byť nadčasová a posky - tuje dostatok priestorov na hľada - nie súčasných analógií.

Opísať celý dej je neúnosné a preto Vám odporúčame túto komédiu vidieť. Predstavenie pre Vás sme pripravili na 20. novembra 1992 o 19⁰⁰ hod. v Kultúrnom dome. Predpredaj vstupeniiek denne do 18⁰⁰ hod. v kancelárii KD. Predstavenie je vhodné i pre deti a mládež od 10 rokov.

MsKS

ZO ZÁPISNÍKA POLÍCIE

Dňa 16.9.1992 o 21⁰⁰ hod. hliad - ka MsP prichytila pri krádeži kapus - ty na Devínskej ceste p.V.V. a V.P. z Devínskej Novej Vsi. Páchatelia boli predvedení na OO PZ SR Zohor.

Dňa 18.9.1992 o 22⁰⁰ hod. bola hliadka MsP privolaná do objektu Elektrovodu pri Artézskej studni, kde sa pohybovala neznáma osoba okolo záhradkárskych chatiek. Hliad - ka na mieste zistila, že bola vy - kradnutá jedna chatka. Páchatelia sa ukryli v blízkom lese, kde boli za pomoci služobného psa zadržaní. Prípado prevzalo OO PZ SR Zohor.

Dňa 18.9.1992 o 23⁰⁰ hod. hliad - ka MsP pri obchádzke objektu ŠM v Malom Háji prichytila dvoch pácha - telov pri kradnutí kapusty. Bola im uložená bloková pokuta 500,-- Kčs, ktorú zaplatili.

Dňa 20.9.1992 o 7³⁰ hod. hliadka MsP pri obchádzke objektu ŠM v Ma - lom Háji prichytila troch páchate - ľov pri kradnutí kapusty. Uloženú blokovú pokutu vo výške 500,-- Kčs zaplatili.

Dňa 21.9.1992 o 14⁰⁰ hod. zadr - žali členovia MsP páchatela, ktorý

dňa 18.9.1992 o 23⁰⁰ hod. rozbil na obchode v Máste sklenenú výplň a ukradol 5 fliaš tvrdého alkoholu.

Dňa 21.9.1992 o 19¹⁵ hod. hliad - ka MsP pri obchádzke objektu ŠM pri - chytila päť páchatelov pri kradnutí kapusty. Uloženú blokovú pokutu vo výške 500,-- Kčs odmietli zaplatiť, preto boli nahlásení na OO PZ SR Zo - hor.

NOVÉ FILMY V KINE ŽIVOT

7. novembra
9. novembra
KAMARÁD
DO DEŠTĚ II
PŘÍBĚH
Z BROOKLYNU
o 18:00 hod.
o 19:00 hod.
Lukáš Vaculík a Sagvan Tofi

PRETTY

28. novembra o 18⁰⁰ hod.
29. novembra o 18⁰⁰ hod.

WOMAN

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

ZOMRELI STUPAVSKÍ OBCANIA

Jozef SLEZÁK
Jozef TELÁR
Viliam GAŽO
Jozef HRDINA
Ottakar KUBÍČEK

V MATRIČNOM OBVODE STUPAVA

SA ZOSOBÁŠILI

Miloš PARADEISER a Marta TURANSKÁ
Branislav GAŠPAR a Oľga KOLLÁŘOVÁ
Miloš KOVÁCS a Sylvia KAROVIČOVÁ
Peter MARKOVIČ a Zuzana OSVALDOVÁ
Jozef VESELOVSKÝ a Dana MADEROVÁ

NARODENÉ DETI

Ľubomír DANAŠ
Jarmila AMBROVÁ
Jana CHOVANIÁKOVÁ
Barbora VALACHOVIČOVÁ
Veronika SMOLINSKÁ
Lucia ŠNAJNÁROVÁ
Martin VILEM.

MEDAILÓN

Medailón venujeme všetkým ochotníkom -divadelníkom, ktorí sa zaslúžili o vytvorenie bohatej a pestrej tradície ochotníckeho divadla v Stupave. Svojim divadlom ovplyvňovali celé generácie divákov. V časoch kedy neboli tak rozvinuté masmédiá, aby sprostredkovali širokej diváckej

kej obci klasické i národné dramatické diela, boli to práve ochotníci, ktorí šírili kultúrne dedičstvo medzi verejnosťou.

Ochotnícka divadelná činnosť v Stupave zakladá svoju tradíciu už v prvých rokoch po oslobodení. Začína sa činnosťou Katolíckeho divadelného krúžku založeného r.1923, ktorý bol od začiatku veľmi aktívny. Sústredil sa v ňom značný počet záujemcov o ochotnícke divadlo, ktorí dokázali ročne zahrať až sedem divadelných hier. Krúžok pracoval do konca druhej svetovej vojny. Medzi úspešné divadelné hry tohto krúžku patrili: Slovenská sirota, Hájnikova žena, Slovenský legionár, Bačova žena, Až lipa zakvitne a i. V repertoári mal aj úspešné operety: Srdiečko z lásky, Pozor na vlak

Modrá ruža. Tejto ušľachtilej kultúrnej činnosti veľa času venovali mnohí miestni mládenci a dievčatá: medzi nimi boli Anton Havran, Alexander Hason, Jozef Daráš, Ján Machovič, Pavel Kovačovský, František Mercl ml, Jozef Slezák, Alexander

Slezák, Štefan Pogáč, Eduard Zimprich, Julka Havranová-Zezulová, Anna Pavličková-Prokešová, Emília Klasová-Szabová, Irena Šteflovíčová-Jurkovičová, Antonia Spálová (Hozová vystupovala v 60 predstaveniach), Marta Kubíčková a i.

Úspešným výtvarníkom tohto ob-

Jobia v Stupave bol Alojz Spál, rodom z Marianky.

Roľnícka mládež bola sústredená v Rbľníckom doraste, pri ktorom úspešnú činnosť rozvinul aj divadelný krúžok, v ktorom z miestnych učiteľov pracovali Jozef Benca a neskoršie aj Ján Nálepka. Medzi ochotníkmi z radov roľníckej mládeže boli Štefan Horecký, Štefan Hrdina, Alojz Hrica, Ján Draškovič, Matej Sabol, František Zárecký, Paulína Marošová-Poláková, Paulína Kovačovská-Belošičová, Johana Draškovičová-Slezáková, Ružena Kráľová - Merclová a i.

Robotnícka mládež sústredená v RTJ rozvíjala aktivitu vo svojom ochotníckom divadelnom krúžku v rokoch 1930-1938. Pracovníci RTJ značnú pozornosť venovali mládeži. Organizátormi a režisérmi boli Michal Haršáni, Jozef Tomčík st., František Bartoš. Krúžok pripravil tieto hry: Ženský zákon, Bačova žena, Hájnikova žena, Rozmarín a i. Z ochotníkov boli Arnold Jánoš, Ľudovít Jánoš, Štefan Jánoš, Jozef Mader, Štefan Tomkovič, Viktória Haršániová, Anna Tomčíková. Krúžok RTJ venoval pozornosť aj detskému divadlu. Pripravil tieto hry: Malý drotár, Hlúpy Jano v zakliatom zámku, Nitra, milá Nitra.

- dokončenie v budúcom čísle -

(Fotografie z hry: Inšpektor sa vracia)

Časopis STUPAVAN vychádza raz mesačne.

Redakcia: Kultúrny dom,
tel.č. 934 312

Zodpovedný redaktor: Pavel SLEZÁK
Uzávierka : 15.10.1992

CHARLIE

15. novembre 1992

o 16⁰⁰ hod.

CHARLIE

svetá vísitka pre prázdninové mesiace

oooooooooooooooooooooooooooo

oooooooooooooooooooooooooooo

